

**SOCIETATEA DE ȘTIINȚE ISTORICE
DIN ROMÂNIA**

**STUDII ȘI ARTICOLE
DE ISTORIE
LXXXVII**

2020

CUPRINS

I. DE LA RĂZBOI LA PACE LA FINELE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL (1918-1923)

Bogdan TEODORESCU: <i>Ioan Berberianu și periodicul „Liberalul Constanței”</i>	7
Maria Cristina ILINCUȚA: <i>Comemorarea eroilor din Comarnic (Prahova): instituții, actori, practici (1920-1947)</i>	31
Ion BUNESCU: <i>Intermarium, federalism și cooperare între 1918-1922</i>	47
Marian CURCULESCU: <i>Atitudini, speranțe, împliniri și decepții în rândul țărănimii din România la începutul perioadei interbelice (1918-1921)</i>	67

II. SURSE NOI ÎN CERCETAREA ISTORICĂ

Edith-Adriana UNCU: <i>Inscripțiile în limba greacă din cimitirul maritim din orașul Sulina: o sursă insuficient exploatată pentru investigarea comunității elene locale</i>	96
Emil BOBOESCU, Ana-Cristina IRIAN, Nicolae MACOVEI: <i>Cutiile Lumière din București – o serie fotografică și o cursă automobilistică de la începutul secolului al XX-lea</i>	127
Valentin MAIER: <i>Fondul arhivistic Academia de Studii Economice (anii 1950)</i>	161

III. ISTORIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Mihai VLĂDUȚ: <i>Evoluția studiilor românești de astronomie și geodezie la Iași și București în secolul XIX</i>	168
---	-----

IV. DIDACTICĂ ȘI MANAGEMENT EDUCAȚIONAL ÎN PREDAREA ȘI ÎNVĂȚAREA ISTORIEI. ANALIZE ȘI OPINII

Ana PREDA-TUDOR: <i>Dosar metodic – Primul Război Mondial</i>	189
Florina BĂȚĂGUI, Răzvan BĂȚĂGUI: <i>Revoluția din 1989 – Metode de predare-învățare în școală și în afara ei</i>	208
Alina Ramona ȚICU: <i>Instruirea asistată de calculator I.A.C.), tehnologie auxiliară a procesului instructiv-educativ la disciplina istorie – între teorie și practică</i>	215

V. MISCELLANEA

<i>Statutul Societății de Științe Istorice din România</i>	228
<i>Conducerea Societății de Științe Istorice din România (2019-2023)</i>	237

VI. RECENZII

Victor NEUMANN, <i>Istoria evreilor din România</i> , București, Hasefer, 2018 (Iuliana Galeș)	238
LORD KINROSS, <i>Istoria Imperiului Otoman. Mărirea și decăderea Imperiului Turc</i> , București, Orizonturi, 2019 (Ovidiu Raetchi)	240
Steven PINKER, <i>Iluminismul azi. Argumente în favoarea rațiunii, științei, umanismului și progresului</i> , Cluj-Napoca, ASCR, 2019 (Cristian Verziu)	244
Marius TURDA, Maria Sophia QUINE, <i>Istorie și rasism. Ideea de rasă de la Iluminism la Donald Trump</i> , Iași, Polirom, 2019 (Alexandra Fulgeanu)	247
Orlando FIGES, <i>Crimeea. Ultima cruciadă</i> , Iași, Polirom, 2019 (Mihaela Florea Constantinescu)	250
Adi DOHOTARU, <i>Socialiștii. O moștenire (1835-1921)</i> , Chișinău, Cartier, 2019 (Valentin Gheonea)	255
Francesco GUIDA, <i>România în secolul XX</i> , Chișinău, Cartier, 2019 (Florin Vasilică Pascaru)	261
Maria BUCUR, <i>Eroi și victime. România și memoria celor două războaie mondiale</i> , Iași, Polirom, 2019 (Ana-Maria Iosif)	266
Andrei URSU, Roland O. THOMASSON, Mădălion HODOR, <i>Trăgători și mistificatori. Contrarevoluția Securității din Decembrie 1989</i> , Iași, Polirom, 2019 (Iulian Hisom)	269
Dorina ROȘCA, <i>Le grand tournant de la société moldave. «Intellectuels» et capital social dans la transformation post-socialiste</i> , Paris, Presses de l'INALCO, 2019 (Ionuț Marcu)	271
Oana ZAMFIRACHE (coord.), <i>Corupția ucide?</i> , București, Curtea Veche Publishing, 2019 (Elena Gheonea)	274
In memoriam Nichita Adăniloiaie	278
In memoriam Gheorghe Râncu	281
In memoriam Alexandru Barnea	284

CONTENTS

I. FROM WAR TO PEACE AT THE END OF THE FIRST WORLD WAR (1918-1923)

Bogdan TEODORESCU: <i>Ioan Berberianu and the Newspaper „Liberalul Constanței”</i>	7
Maria Cristina ILINCUȚA: <i>The Commemoration of Heroes from Comarnic (1920-1947): Institutions, Actors, Practices</i>	31
Ion BUNESCU: <i>Intermarium, Federalism and Cooperation 1918-1922</i>	47
Marian CURCULESCU: <i>Attitudes, Hopes, Achievements and Dissapointments among the Romanian Peasantry at the beginning of the Interwar Period (1918-1921)</i>	67

II. NEW SOURCES IN HISTORICAL RESEARCH

Edith-Adriana UNCU: <i>Funerary Inscriptions in Greek in the Maritime Cemetery of Sulina: Source of a Multidimensional Investigation of the Local Greek Community</i>	96
Emil BOBOESCU, Ana-Cristina IRIAN, Nicolae MACOVEI: <i>Lumière Boxes in Bucharest – A Series of Photographs and a Car Race at the beginning of the 20th Century</i>	127
Valentin MAIER: <i>The Archive Fund Bucharest University of Economic Studies (1950s)</i>	161

III. HISTORY OF EDUCATION

Mihai VLĂDUȚ: <i>Evolution of Romanian Studies of Astronomy and Geodesy in Iași and Bucharest in the 19th Century</i>	168
---	-----

IV. DIDACTICS AND EDUCATIONAL MANAGEMENT IN TEACHING AND LEARNING HISTORY. ANALYSES AND OPINIONS

Ana PREDA-TUDOR: <i>Methodical Toolbox – The First World War</i>	189
Florina BĂȚĂGUI, Răzvan BĂȚĂGUI: <i>The Romanian Revolution of December 1989: Learning and Teaching Methodes in and out of School</i>	208
Alina Ramona ȚICU: <i>Computer Assisted Learning as Auxiliary Technology Involved in the Process of Learning History – Between Theory and Practice</i>	215

V. MISCELLANEA

<i>Statute of the Societatea de Științe Istorice din România</i>	228
<i>Leadership of the Romanian Society for Historical Sciences (2019-2023)</i>	237

VI. REVIEWS

Victor NEUMANN, <i>Istoria evreilor din România</i> , București, Hasefer, 2018 (Iuliana Galeș)	238
LORD KINROSS, <i>Istoria Imperiului Otoman. Mărirea și decăderea Imperiului Turc</i> , București, Orizonturi, 2019 (Ovidiu Raetchi)	240
Steven PINKER, <i>Iluminismul azi. Argumente în favoarea rațiunii, științei, umanismului și progresului</i> , Cluj-Napoca, ASCR, 2019 (Cristian Verziu)	244
Marius TURDA, Maria Sophia QUINE, <i>Istorie și rasism. Ideea de rasă de la Iluminism la Donald Trump</i> , Iași, Polirom, 2019 (Alexandra Fulgeanu)	247
Orlando FIGES, <i>Crimeea. Ultima cruciadă</i> , Iași, Polirom, 2019 (Mihaela Florea Constantinescu)	250
Adi DOHOTARU, <i>Socialiștii. O moștenire (1835-1921)</i> , Chișinău, Cartier, 2019 (Valentin Gheonea)	255
Francesco GUIDA, <i>România în secolul XX</i> , Chișinău, Cartier, 2019 (Florin Vasilică Pascaru)	261
Maria BUCUR, <i>Eroi și victime. România și memoria celor două războaie mondiale</i> , Iași, Polirom, 2019 (Ana-Maria Iosif)	266
Andrei URȘU, Roland O. THOMASSON, Mădălion HODOR, <i>Trăgători și mistificatori. Contrarevoluția Securității din Decembrie 1989</i> , Iași, Polirom, 2019 (Iulian Hisom)	269
Dorina ROȘCA, <i>Le grand tournant de la société moldave. «Intellectuels» et capital social dans la transformation post-socialiste</i> , Paris, Presses de l'INALCO, 2019 (Ionuț Marcu)	271
Oana ZAMFIRACHE (coord.), <i>Corupția ucide?</i> , București, Curtea Veche Publishing, 2019 (Elena Gheonea)	274
In memoriam Nichita Adăniloiaie	278
In memoriam Gheorghe Râncu	281
In memoriam Alexandru Barnea	284

REVOLUȚIA DIN 1989 – METODE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE ÎN ȘCOALĂ ȘI ÎN AFARA EI

Florina BĂȚĂGUI*
Răzvan BĂȚĂGUI**

THE ROMANIAN REVOLUTION OF DECEMBER 1989: LEARNING AND TEACHING METHODS IN AND OUT OF SCHOOL

(Abstract)

Thirty years after the Revolution of December 1989, the interest displayed by youth regarding the events that brought the communist regime in Romania to an end has started waning. This decrease in the level of awareness could have its roots in the profound changes induced into our lives by globalization, as well as the integration in the EU and the rampant technological advancement of our age. Traditionally, a great role in providing education to the young generations in regard to our national history was undertaken by parents and grandparents. However, in the past years the family has not been playing that active of a part in such processes. Given the context, teaching students about the communist regime and its fall becomes more effective as a collaborative endeavour between educational institutions, mass-media, family, and other agents. Such a goal was achieved by the British Council in Bucharest with the conference organized on the theme of the communist regime and the revolution from December 1989, on December 18th 2019. During the conference, students were encouraged to conduct independent research about the communist period and engage in discussions based on their findings. A group of students from Liceul Teoretic Ionita Asan from Caracal presented their conclusions on the level of awareness among youth in regard to our recent history, as well as common values that started being cultivated as a result of the revolution of 1989.

Keywords: *teaching history; Romania; politics of memory and youth education; the Romanian Revolution of December 1989; Caracal.*

România de astăzi, așa cum o percepe fiecare dintre noi, își are în bună măsură originea în evenimentele desfășurate în decembrie 1989, dar totodată are încă legături adânci cu regimurile succedate înainte de acestea. Deși transformările petrecute în cei 30 de ani în țara noastră sunt radicale în multe domenii, ele au fost extrem de dificile, au solicitat mult timp, efort și mai ales au presupus un proces de schimbare a mentalităților, ceea ce s-a dovedit cel mai greu. Aceste schimbări s-au făcut într-un

* Profesor de Istorie, Liceul Teoretic „Ioniță Asan”, Caracal, E-mail florina_batagui@yahoo.com.

** Profesor de Istorie, Școala Gimnazială nr. 2, Caracal, E-mail razvanbatagui@yahoo.co.uk.

ritm care nu a fost pe placul tuturor românilor, fie că unii dintre ei au socotit că democrația și economia de piață trebuiau să copieze întocmai și rapid modele occidentale, fie că alții s-au pronunțat mai degrabă pentru o tranziție mai îndelungată (fapt dovedit și mai dăunător), iar evoluția evenimentelor și a nivelului de trai, i-au făcut pe oameni să reinterpreteze atât regimul comunist cât și revoluția.

De la euforia generală din primele zile ale revoluției (care a dus la un sentiment al solidarității), combinată cu teroarea trăită de cei implicați direct în evenimente și de la speranța tuturor românilor într-un viitor mai bun (în care statul să se transforme dintr-un instrument de teroare în apărătorul intereselor tuturor cetățenilor), s-a ajuns treptat la scindarea societății. Mulți au fost cei care s-au adaptat noilor realități și au putut să-și construiască viața folosindu-se de noile oportunități și mai mulți au suferit de pe urma reorientării către economia de piață.

Comparat de unii istorici cu Revoluția franceză prin intensitatea lui și mai ales datorită schimbărilor radicale pe care le-a produs în Europa (1989 fiind denumit „*annus mirabilis*”¹), acest eveniment major a devenit tot mai puțin cunoscut în rândul tinerilor. Dacă în primii ani după revoluție, copiii au crescut cu povești spuse frecvent despre aceasta și despre regimul comunist, cu timpul aceste informații au fost tot mai mult lăsate în grija școlii și a presei. Generațiile sunt tot mai diferite și astăzi trăim într-o țară în care o parte a populației raportează în permanență ceea ce trăim la cum era înainte de 1989, indiferent că imaginea pe care au păstrat-o despre acea perioadă este idilică sau demonizată. Pe de altă parte, explozia tehnologiilor moderne, capacitățile extrem de dezvoltate la copii în acest domeniu, formarea treptată a unui nou tip de viață familială, mulți părinți fiind prea ocupați, sau plecați în străinătate sunt factorii care au făcut ca subiectele în cauză, pentru mulți dintre copii și adolescenți să devină simple povești care se învață la școală, la fel ca celelalte și nu parte din istoria propriei familii și a propriului destin. Este adevărat că și după atâția ani de la dispariția regimului comunist, nu puțini sunt elevii care, fiind crescuți de bunici nostalgici (care cel mai probabil suferă mai degrabă după vremea tinereții și nu după regimul în sine), susțin că acest regim era mai bun, deși declară că personal, nu ar putea să se adapteze la condițiile de atunci.

Estomparea treptată a imaginii regimului comunist și a evenimentelor care au dus la prăbușirea lui este un fenomen firesc, cauzat și de precaritatea eforturilor autorităților locale de a contribui la crearea și consolidarea memoriei colective prin monumente, plăcuțe comemorative, „locuri ale memoriei” în jurul cărora se construiește identitatea unei națiuni². Viața trebuie să-și urmeze cursul normal, fiecare generație având noi posibilități oferite de fenomenul globalizării tot mai accentuate.

În aceste condiții, rolul școlii în transmiterea informațiilor despre revoluție rămâne esențial, însă programa școlară fiind aglomerată, aprofundarea la clasă a acestui subiect nu este posibilă fără a lua din timpul alocat altor subiecte. Prin urmare, metodele tradiționale, care vizează de cele mai multe ori doar transmiterea de informații, în acest caz, devin și mai ineficiente și se dorește încurajarea

¹ *Geo Epoche*, 2019: 3.

² Grancea, 2007: 46.

metodelor moderne cum ar fi învățarea prin descoperire (denumire care este discutabilă după părerea unor autori)³.

O posibilitate ca tinerii să nu uite că drepturile de care se bucură în prezent au fost câștigate cu prețul unor vieți omenești, este cea a susținerii unui curs opțional despre istoria comunismului. În acest scop, a fost elaborat și un manual care oferă o abordare atractivă și eficientă a acestei vaste teme și de unde copiii învață că istoria trebuie privită din mai multe perspective, căci, „nu există eșec absolut și nici succes deplin”⁴.

Deși pentru majoritatea tinerilor „istoria începe în școală”, aceasta nu este singura instituție care trebuie să educe⁵ și de aceea se pune tot mai mult accentul pe colaborarea dintre școală și alte instituții sau organizații, presă etc. Această parte a istoriei noastre, predată în școli prin metode atât tradiționale cât și moderne, ne este reamintită tuturor la sfârșitul fiecărui an prin diferite mijloace, precum mass media, evenimente organizate în școli sau de către diferite instituții publice. Cu asemenea ocazii, elevii își pot consolida cunoștințele dobândite acasă și în timpul orelor de istorie, iar unele sunt gândite astfel încât tinerilor nu le este atribuit doar simplul rol de spectator pasiv, ci sunt încurajați să aibă contribuții personale în desfășurarea evenimentului.

Astfel, la 30 de ani de la revoluție, în 18 decembrie 2019, Ambasada Marii Britanii și Consiliul Britanic din București au organizat o conferință dedicată acestor evenimente, cu titlul 30YearsOfFreedom, activitate care s-a adresat mai cu seamă elevilor de liceu. Organizarea acesteia a fost gândită în beneficiul elevilor, având un impact deosebit în ceea ce-i privește, atât pe plan emoțional, cât și intelectual și social.

Născuți la aproximativ 12-15 ani de la căderea comunismului, elevii de liceu au fost invitați să reflecteze asupra faptelor și importanței revoluției pentru destinul țării, al familiilor și chiar al lor, asupra importanței democrației pentru fiecare dintre noi. Activitățile acestei conferințe organizate în cadrul Bibliotecii Centrale Universitare din București, au fost moderate de Excelența Sa Ambasadorul Marii Britanii la București, Andrew Noble. Ele au fost susținute de personalități din România și din Marea Britanie, precum Jessica Douglas-Home, scriitor și președinte al Fundației Mihai Eminescu, Irina Margareta Nistor, Prof. Dr. Bogdan Murgescu, John Simpson, Editor BBC World Affairs, actorul și directorul Teatrului Național din București Ion Caramitru, Prof. Emerit Dennis Deletant, jurnaliști și reprezentanți ai societății civile Alison Mutler – journalist, Bogdan Rădulescu – organizatorul Untold și Neversea, Angela Galeța, Director al Fundației Vodafone Romania.

Începând cu Excelența Sa, Ambasadorul Marii Britanii, toti cei prezenți au împărtășit copiilor din experiența lor, relatând despre greutățile întâmpinate de români în viața de zi cu zi în timpul regimului comunist, care nu ocolea pe nimeni când era vorba de a face viața amară. Au fost abordate și alte subiecte captivante,

³ Iuțiș et alii, 2008: 65.

⁴ Stamatescu et alii, 2008: 168.

⁵ Recomandarea Consiliului European, 1996: 2.

precum: diferite forme de rezistență anti-comunistă, întâmplări din timpul revoluției, proiecte care s-au născut în perioada post comunistă și care au fost menite să transforme țara noastră într-o țară normală în care solidaritatea, susținerea celor nevoiași, păstrarea valorilor culturale să se afle printre prioritățile noastre.

Elevii au fost încurajați să pună întrebări și s-au ridicat probleme precum executarea soților Ceaușescu, decizie care a fost criticată și în străinătate. Răspunsul categoric al profesorului Bogdan Murgescu, i-a făcut pe tineri să înțeleagă că deciziile pe care oamenii le iau diferă foarte mult în funcție de context și sunt marcate de emoția momentului. Deși astăzi, lipsiți de un pericol evident, o asemenea decizie ar ieși din discuție, în acele zile ale revoluției, când nu se știa care va fi rezultatul evenimentelor și soarta celor care ieșiseră în stradă, când mulți fuseseră împușcați, nu puțini erau cei care s-ar fi oferit voluntari să îndeplinească sarcina lichidării celor doi.

Predarea istoriei, ca și a altor discipline, s-a bazat multă vreme pe acumularea de informații și reproducerea lor cât mai exactă. În prezent, această acumulare poate fi potrivită doar într-o oarecare măsură. Într-o lume aflată în permanentă și rapidă transformare, tehnologizarea, dezvoltarea accelerată a capacității de stocare și propagare a informațiilor l-au determinat pe istoricul Yuval Noah Harari să afirme că am ajuns într-un moment în care nu se știe clar ce trebuie să li se predea copiilor astfel încât aceștia să se poată integra pe piața muncii din deceniile următoare⁶. Până și în aceste condiții, construirea permanentă a identității naționale (la care nu se poate renunța, chiar în contextul unor proiecte precum cel al Uniunii Europene și al fenomenului globalizării), rămâne în continuare unul dintre scopurile învățământului și cunoașterea evenimentelor istorice de către tineri joacă un rol esențial. Foarte importantă este însă dezvoltarea personalității elevilor, a abilităților practice care să-i ajute în viitor în integrarea lor socio-profesională. Aceste lucruri au fost avute în vedere de către organizatorii conferinței, care au încurajat cu mare succes dezvoltarea unei multitudini de competențe, căci, la rândul lor, elevii participanți au realizat scurte filme despre diferite aspecte ale regimului lui Nicolae Ceaușescu și despre acțiunile din decembrie, bazându-se pe surse variate – arhive, muzee, interviuri și le-au prezentat în limba engleză. Astfel, au fost vizionate filme care cuprindeau imagini din timpul revoluției, fotografii din colecții personale de pe vremea lui Nicolae Ceaușescu, povești de necrezut despre fenomene de neexplicat precum cel de la Pitești.

Prin urmare, această conferință a fost nu doar o lecție de istorie deosebită și foarte eficientă, ci și de neuitat, căci, pe lângă emoțiile pe care tinerii le-au trăit ascultând relatările unor personalități, acesta a fost un prilej pentru ei de a-și dezvolta diferite capacități: de a cerceta subiecte variate, a lucra în echipă, a ridica probleme și a-și exprima liber punctele de vedere și de a înțelege importanța respectării valorilor democratice, toate acestea încadrându-se în obiectivele educaționale stabilite de Consiliul Europei⁷.

⁶ Harari, 2018: 287.

⁷ Recomandarea Consiliului European, 2001: 6, 7.

Una dintre lucrările prezentate, a fost cea a elevilor de la Liceul Teoretic Ioniță Asan din Caracal, care au dorit să scoată în evidență percepția diferită a generațiilor asupra acestor momente istorice, felul în care sunt reținute de români și cât de mult contribuie familia la transmiterea informațiilor de acest gen. Ei au studiat evenimentele, au realizat interviuri și au aflat poveștile personale ale părinților lor și ale unor profesori, au aplicat chestionare, sondaje de opinie în rândul colegilor din școală și al părinților. S-a discutat cât de mult îi mai interesează pe elevi acest subiect, cât de conștienți sunt acești copii, despre care se spune că iau totul de-a gata, de importanța schimbărilor survenite după 1989 și de binefacerile unui sistem democratic.

Cunoașterea evenimentelor de la nivel local, chiar dintr-un orășel de provincie, așa cum este Caracalul, ajută la completarea unui amplu puzzle al evenimentelor majore desfășurate pe scară mai amplă în 1989. Pentru locuitori, necunoașterea faptelor din propria localitate face ca înțelegerea fenomenului general să nu fie completă.

Pentru a înțelege mai bine semnificația rezultatelor obținute în chestionarele aplicate în cadrul Liceului Teoretic Ionita Asan, pe care le vom prezenta în continuare, relatăm mai întâi pe scurt specificul orașului Caracal în anul 1989 și o parte din evenimentele petrecute acolo în timpul revoluției.

Particularitatea Caracalului în 1989 a reprezentat-o potențialul său militar, orașul fiind înconjurat de 9 mari unități militare de Aviație (la aproximativ 6 km. de oraș la Devesel, era și un cartier de blocuri rezervat cadrelor militare), Transmisiuni, Parașutiști, Infanterie, Mecanizate, Școală de Șoferi pentru Armată, Batalion Disciplinar, Tancuri și Artilerie, unde activau peste 3000 ofițeri și subofițeri și peste 750 angajați civili. Aceste unități militare primiseră ordinul de luptă „Radu cel Frumos” pe data de 17 decembrie⁸.

Fiind puternic militarizat, această aparent neînsemnată localitate a jucat un rol atât în reprimarea evenimentelor din 17-21 decembrie, (muncitorii de la fabricile din Caracal, au fost trimiși de conducere împotriva „huliganilor” din Timișoara) cât și în sprijinirea revoluționarilor din București.

Înarmați cu bâte, cozi de topor și bastoane de cauciuc confecționate cu acest prilej la fabricile locale, în noaptea de 20 decembrie, muncitorii din schimburile doi și trei de la FPSP Caracal, Întreprinderea de vagone și Întreprinderea de anvelope, așa zisele gărzi patriotice, au fost încolonați în fața întreprinderilor și au pornit către gară, fiind trimiși cu două garnituri de tren la miezul nopții către Timișoara pentru a stopa revolta⁹.

Din fericire, muncitorii nu s-au lăsat antrenați în represiune și au preferat să se întoarcă acasă unde au contribuit la răspândirea în oraș a adevărului în legătură cu ceea ce se întâmpla de fapt în orașul de pe Bega. Totodată, la Timișoara a fost trimis pe data de 20 decembrie și un detașament de parașutiști de la Unitatea militară 01841 din Caracal, care nu va reveni în oraș decât în ianuarie 1990, după ce participase la

⁸ Bătăgăui, 2007: 35.

⁹ Vasilescu, 2013: 37.

apărarea televiziunii și a Palatului Victoria, sediul guvernului. La București s-a deplasat și Unitatea de tancuri care a fost instalată în dispozitivele de la Piața Palatului și Drumul Taberei.

În localitate, revoluția a presupus înlăturarea violentă a conducerii comuniste, în fața sediului comitetului orașenesc de partid ajungând printre primii (de data aceasta ca revoluționar înfocat) directorul de la FPSP Caracal, cel care cu trei zile în urmă supraveghease confecționarea bătelor destinate reprimării acțiunilor „huligane” ale revoluționarilor din Timișoara.

Atmosfera de entuziasm general s-a transformat rapid în panică în urma zvonurilor alarmiste referitoare la un atac din partea teroriștilor și la otrăvirea apei potabile. Gărzile patriotice care s-au format au avut ca sarcină să supravegheze puțurile de apă din apropierea orașului, să asigure apărarea poștei, uzinei electrice, gării, spitalului, a centralelor termice și a intrărilor în oraș, organizând filtre și baraje. Zvonurile alarmiste și diversiunea au cunoscut o creștere a intensității, atingând punctul culminant în noaptea de 23-24 decembrie. La postul local de radio au fost difuzate înregistrări în care se auzeau rafalele de pistoale automate, sunetul elicopterelor în zbor, și informații despre atacuri teroriste. În acea noapte au fost auzite, într-adevăr, focuri de armă dinspre Sud, către aeroportul Devesel unde erau arestați Emil Bobu și Constantin Dăscălescu, dinspre Nord unde erau cele mai multe unități militare și dinspre iesirea de Est a orașului unde era platforma industrială. Din ziua de 23 decembrie, patrulă mixte au început să apară în oraș. S-au alăturat revoluționarilor și militarilor acei angajați ai Miliției care nu se remarcaseră în perioada de dinainte de 22 decembrie.

Prin urmare, în acest oraș majoritatea populației nu a rămas pasivă, în fața televizorului, pentru a urmări în siguranță desfășurarea unor acțiuni periculoase, dar îndepărtate, ci a fost implicată în evenimente.

Ținând cont de toate acestea, elevii Liceului Teoretic Ioniță Asan, au avut ca obiectiv determinarea gradului de conștientizare a evenimentelor și a importanței pe care acestea au avut-o. Din chestionarele aplicate elevilor de liceu, reiese că 82% dintre respondenți au informații despre regimul comunist și revoluție din familie. 14% știu despre implicarea activă a rudelor lor în revoluție și tot atâtia cunosc ceea ce s-a întâmplat în Caracal în decembrie 1989, procentul fiind mic dacă avem în vedere cele relatate mai sus. Dintre tinerii care aveau cunoștințe despre evenimentele din Caracal, cei mai mulți au reținut cum familiile lor și-au aranjat saltele pe holuri și în baie sau în beciuri ca să se ferească de gloanțe după răspândirea zvonurilor despre un atac al teroriștilor.

13% dintre elevi nu au știut să răspundă în legătură cu ce s-a întâmplat cu propria familie după revoluție, iar pentru cca 30% urmările acesteia au fost extrem de nefaste (pierderea locului de muncă, scăderea veniturilor). Așadar, nu este de mirare că 28% dintre elevi au auzit de la părinți și bunicii lor că regimul comunist a fost mai bun decât cel democratic. Această părere se păstrează și în rândul celor tineri într-o proporție de 15%.

Educați într-un sistem în care s-a pus tot mai mult accent pe drepturi, acestea sunt apreciate cel mai mult de tinerii repondenți, care au răspuns în proporție de 79% că libertatea și drepturile sunt cele mai importante într-o societate, pe când 11% apreciază cel mai mult siguranța personală, iar 10% consideră că cea mai importantă este siguranța zilei de mâine. Dacă această situație ar fi valabilă la nivelul tinerilor din întreaga țară, se poate spune că dorința cea mai mare a revoluționarilor din 1989 a rămas peste generații aceeași, căci la revoluție, într-un amestec de entuziasm și teamă oamenii strigau „Suntem liberi! Am învins!”

În concluzie, pentru majoritatea tinerilor, cunoașterea evenimentelor din 1989 nu reprezintă o prioritate și tocmai de aceea, schimbarea modului de abordare a procesului de predare a istoriei este strict necesară. Pe de altă parte, există elevi foarte bine pregătiți, curioși, capabili să cerceteze singuri, dornici să susțină dezbateri și să analizeze diferite surse. Participarea lor la evenimente precum cel organizat de Consiliul Britanic, este o dovadă a interesului nu doar pentru revoluția din 1989, ci și pentru istorie în general. Această atitudine contribuie la încurajarea profesorilor de a promova activități similare în procesul de predare-învățare.

Referințe

- Bătăgău, Costel Răzvan (2007) *Revoluția din 1989*, Caracal, lucrare de gradul I.
- Grancea, Mihaela (2007) Retorica morții eroice în epitaful revoluționarilor din decembrie '89, în *Revoluția română din decembrie 1989. Istorie și Memorie*. Coordonator Bogdan Murgescu, Iași: Polirom, 2007, pp. 45-67.
- Harari, Yuval Noah (2018) *Homo Deus*, Iași: Polirom
- Iuțiș, Gheorghe; Cozma, Elena; Asăvoaie, Iuliana (2008) *Elemente de didactica istoriei*, Iași: Graphys.
- Stamatescu, Mihai; Grosescu, Raluca; Dobrinu, Dorin; Muraru, Andrei; Pleșa, Liviu; Andreescu, Sorin (2008) *O istorie a comunismului*, București: Polirom.
- Vasilescu, Costel (2013) *Decembrie '89. Revoluție sau... diversiune?!*, Caracal: Hoffman.
- Frank Otto 'Erbe einer Revolution' în *Geo Epoche, 1989 Europes Schicksalsjahr und seine Folgen*, nr. 95, 2020, p. 158.
- Recomandarea Consiliului European nr. 1283 (1996) privind istoria și învățarea istoriei, accesibil online la <http://www.istorie-bucuresti.ro>, (accesat 02.02.2020).
- Recomandarea Consiliului European nr. 15 (2001) privind Predarea Istoriei în Europa în secolul 21, accesibil online la <http://www.istorie-bucuresti.ro>, (accesat 02.02.2020).